

Riigikogu maaelukomisjoni istungi protokoll nr 157

Tallinn, Toompea

Esmaspäev, 01. juuni 2026

Algus 11.10, lõpp 12.18

Juhataja: Urmas Kruuse (esimees)

Protokollija: Markus Veia (konsultant)

Võtsid osa:

Komisjoni liikmed: Maido Ruusmann, Andrus Seeme, Toomas Uiibo

Komisjoni ametnikud: Marin Daniel (nõunik-sekretariaadijuhataja), Merle Kruusimägi (nõunik)

Puudusid: Anti Allas ja Siim Pohlak

Kutsutud: Regionaal- ja Põllumajandusministeeriumi toiduohutuse osakonna peaspetsialist Anne Laura Laur ja õigusosakonna nõunik Diana Rammul (2. päevakorrapunkt); regionaal- ja põllumajandusminister Hendrik Johannes Terras (3.–4. päevakorrapunkt), Põllumajandusministeeriumi taimetervise osakonna juhataja Tarvo Järve, sama osakonna taimekaitse valdkonna juht Janar Leeduks ja taimetervise valdkonna juht Marge Nõmmik (3. päevakorrapunkt); Regionaal- ja Põllumajandusministeeriumi toiduohutuse osakonna loomatervise ja -heaolu valdkonna juht Kadri Kaugerand ning sama osakonna nõunik Kadri Kabel (4. päevakorrapunkt); Riigikogu infonõunik Maiki Vaikla (1.–5. päevakorrapunkt)

Päevakord:

1. Nädala töökava kinnitamine
2. Vabariigi Valitsuse algatatud alkoholiseaduse, alkoholi-, tubaka-, kütuse- ja elektriaktsiisi seaduse ning riigilõivuseaduse muutmise seaduse eelnõu (881 SE) teise lugemise ettevalmistamine
3. Vabariigi Valitsuse algatatud taimekaitseaduse muutmise seaduse eelnõu (919 SE) esimese lugemise ettevalmistamine
4. Vabariigi Valitsuse algatatud veterinaarseaduse ja sellega seonduvalt teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu (918 SE) esimese lugemise ettevalmistamine
5. Info ja muud küsimused

1. Nädala töökava kinnitamine

Vaadati läbi 16. töönädala (01.–07.06.2026) töökava

Komisjoni istung esmaspäev, 01.06.2026 kell 11.10

1. Nädala töökava kinnitamine
2. Vabariigi Valitsuse algatatud alkoholiseaduse, alkoholi-, tubaka-, kütuse- ja elektriaktsiisi seaduse ning riigilõivuseaduse muutmise seaduse eelnõu (881 SE) teise lugemise ettevalmistamine

3. Vabariigi Valitsuse algatatud taimekaitseseaduse muutmise seaduse eelnõu (919 SE) esimese lugemise ettevalmistamine
4. Vabariigi Valitsuse algatatud veterinaarseaduse ja sellega seondvalt teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu (918 SE) esimese lugemise ettevalmistamine
5. Info ja muud küsimused

Komisjoni istung teisipäev, 02.06.2026 kell 14.00

1. Kohtumine Põllumajanduse Registrite ja Informatsiooni Ameti juhtkonnaga
2. Info ja muud küsimused

Otsustati:

1.1. Kinnitada nädala töökava (konsensus: Urmas Kruuse, Maido Ruusmann, Toomas Uiibo).

2. Vabariigi Valitsuse algatatud alkoholiseaduse, alkoholi-, tubaka-, kütuse- ja elektriaktsiisi seaduse ning riigilõivuseaduse muutmise seaduse eelnõu (881 SE) teise lugemise ettevalmistamine

Urmas Kruuse avas päevakorrapunkti arutelu ning küsis, kas ministeeriumi esindajatel on täiendavaid tähelepanekuid või muudatusettepanekuid, arvestades, et tähtjaks Riigikogu liikmetelt, fraktsioonidelt ega teistelt komisjonidelt ühtegi muudatusettepanekut ei esitatud.

Anne Laura Laur vastas, et täiendavaid ettepanekuid ei ole.

Urmas Kruuse tegi ettepaneku teha menetlusotsused.

Otsustati:

2.1. Teha ettepanek võtta eelnõu täiskogu päevakorda 09.06.2026 (konsensus: Urmas Kruuse, Maido Ruusmann, Andrus Seeme, Toomas Uiibo).

2.2. Kui teine lugemine lõpetatakse, teha ettepanek võtta eelnõu täiskogu päevakorda ja viia läbi lõpphääletus 17.06.2026 (konsensus: Urmas Kruuse, Maido Ruusmann, Andrus Seeme, Toomas Uiibo).

3. Vabariigi Valitsuse algatatud taimekaitseseaduse muutmise seaduse eelnõu (919 SE) esimese lugemise ettevalmistamine

Urmas Kruuse tutvustas külalisi ning andis eelnõu selgitamiseks sõna Regionaal- ja Põllumajandusministeeriumi taimetervise osakonna taimekaitse valdkonna juhile Janar Leeduksile.

Janar Leeduks tutvustas eelnõu muudatusi, mille eesmärk on lahendada taimekaitseseaduse rakendamisel ilmnenud kitsaskohad ning muuta regulatsioon paindlikumaks ja selgemaks (lisa 1). Üheks peamiseks muudatuseks on taimekaitsekoolituse ja eksami lahutamine, mis võimaldab isikutel teadmiste olemasolul sooritada ainuüksi eksam ning saada tunnistus ilma koolitust läbimata. Samuti täpsustas ta, et tunnistused jaotatakse edaspidi kategooriatesse (turustaja, kasutaja ja nõustaja) ning isikul saab olla korraga üks tunnistus. Lisaks käsitles ta muudatusi taimekaitsevahendite tehnilise kontrolli valdkonnas, kus laiendatakse täiendkoolituse võimalusi. See võimaldab lisaks praegusele Maaelu Teadmuskeskuse (METK) koolitusele osaleda ka muudel erialastel üritustel, nagu näiteks infopäevad ja konverentsid. Teise muudatusena lisatakse piloodita õhusõidukitelt ehk droonidelt taimekaitsevahendite kasutamise regulatsioon. Droonide kasutamise aluseks on Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2009/128/EÜ (pestitsiidide säästva kasutamise direktiiv) artikkel 9. Droonide kasutamine taimekaitsetööl on lubatud üksnes kindlatel tingimustel: tuleb teha teavitus enne vegetatsiooniperioodi algust, droonidelt pritsimist ei tohi teha avalikes kohtades, taimekaitsevahendit tohib kasutada üksnes taimekaitsevahendi loas määratud ja taimekaitsevahendi märgistusele vastavatel tingimustel, arvestades head taimekaitsetava. Sarnased muudatused ja arengud toimuvad ka Euroopa Liidu tasandil, kus on suund droonide kasutamise laiemaks lubamiseks taimekaitsetööl.

Andrus Seeme küsis, kuidas on antud juhul määratletud „avalik koht“.

Janar Leeduks vastas, et „avaliku koha“ all mõistetakse eelkõige selliseid alasid nagu mänguväljakud, koolide territooriumid ja lasteaiad, kus droonidelt taimekaitsevahendite kasutamine ei ole lubatud. Ta jätkas eelnõu tutvustamisega märkides, et kolmas muudatus on seotud taimekaitsevahendite kasutamise üle arvestuse pidamisega. See viiakse edaspidi täielikult elektroonilisele kujule. Tulenevalt Euroopa Liidu nõuetest peavad professionaalsed kasutajad esitama vastavad andmed elektrooniliselt ka kolmandate osapoolte nõudmisel. Arvestusse lisanduvad täpsustavad andmeväljad, mis tagavad ühtse rahvusvahelise tähistuse ja mis võimaldavad hinnata taimekaitsevahendi kasutamise ajastust. Andmed peavad olema masinloetavad, mistõttu ei ole lubatud esitada infot näiteks fotodena käsikirjalistest märkmetest. Järelevalvega seotud muudatuste kohaselt saab Põllumajandus- ja Toiduamet (PTA) teatud juhtudel kasutada kontrolltehinguid, kui muude meetoditega ei ole võimalik nõuete täitmist kontrollida. Nende kaudu saab kontrollida muu hulgas taimekaitsevahendite turustamise, kasutamise ning taimepassidega seotud nõuete täitmist.

Hendrik Johannes Terras lisas, et valitsuse tasandil toimus põhjalik arutelu lõivude ja tasustamise teemal, kuid selles küsimuses kokkulepet ei saavutatud, mistõttu jäeti vastav regulatsioon eelnõust välja.

Andrus Seeme küsis täpsustuseks, kes viib läbi taimekaitsetunnistuse eksami ning kus on võimalik seda sooritada.

Janar Leeduks vastas, et taimekaitsetunnistuse koolitust ja eksamit viivad läbi mitmed erinevad õppeasutused, sealhulgas näiteks Räpina Aianduskool ning Olustvere Teenindus- ja Maamajanduskool. Pakkujaid on kokku ligikaudu 6–7 ning tegemist ei ole üksnes METK-iga, vaid kaasatud on ka kutseõppeasutused. Koolituse sisu üle teostab järelevalvet PTA, kellele koolitajad esitavad oma õppematerjalid kinnitamiseks ning kes need igal aastal üle vaatab ja heaks kiidab.

Urmas Kruuse tegi ettepaneku teha menetlusotsused.

Muudatusettepanekute esitamise tähtaeg on 10 tööpäeva tulenevalt Riigikogu kodu- ja töökorra seadusest.

Otsustati:

3.1. Teha ettepanek võtta eelnõu täiskogu päevakorda 16.09.2026 (konsensus: Urmas Kruuse, Maido Ruusmann, Andrus Seeme, Toomas Uiibo).

3.2. Määrata juhtivkomisjoni esindajaks maaelukomisjoni liige Andrus Seeme (konsensus: Urmas Kruuse, Maido Ruusmann, Andrus Seeme, Toomas Uiibo).

3.3. Teha ettepanek esimene lugemine lõpetada (konsensus: Urmas Kruuse, Maido Ruusmann, Andrus Seeme, Toomas Uiibo).

4. Vabariigi Valitsuse algatatud veterinaarseaduse ja sellega seonduvalt teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu (918 SE) esimese lugemise ettevalmistamine

Urmas Kruuse tutvustas istungil osalevaid külalisi ning andis sõna regionaal- ja põllumajandusminister Hendrik Johannes Terrasele eelnõu tutvustamiseks.

Hendrik Johannes Terras sõnas, et tegemist on pikalt arutatud teemaga, mille osas on valitsuse tasandil saavutatud kokkulepe kehtestada kasside, koerte ja valgetuhkrute kiibistamise kohustus. Kuigi kohustus ei too koheseid muutusi, on varasem kogemus koerte kiibistamisega näidanud, et see parandab olukorda, eriti KOV-ide järelevalve kaudu. Miister tõi esile, et probleem on jätkuvalt suur kassidega, kelle omanike tuvastamine on keerulisem ning kelle arv varjupaikades on märkimisväärt, eriti maapiirkondades. Vahemärkusena tõi ta välja, et Eestis on hinnanguliselt 250 000 kuni 300 000 kassi. Muudatusega luuakse ka ühtne lemmikloomade register, mis asendab senise killustunud süsteemi ning võimaldab paremini loomi tuvastada ka omavalitsuste vahel. Muudatuse rakendamist toetavad teavituskampaaniad ning KOV-ide ja loomakaitseorganisatsioonide kaasamine, sealhulgas võimalused soodustada kiibistamist. Tegemist on pikaajalise protsessi algusega, mille eesmärk on parandada

lemmikloomade pidamise korraldust ja vähendada hulkuvate loomade arvu.

Maido Ruusmann küsis, millises ajaraamis võiks jõuda ühtse lemmikloomade registri kasutuselevõtuni.

Hendrik Johannes Terras selgitas, et ühtse lemmikloomade registri loomise rahastus on tagatud ning arendust viib läbi Regionaal- ja Põllumajandusministeeriumi Infotehnoloogia Keskus. Registri arendamine on ootel kuni seaduse vastuvõtmiseni, kuna enne õigusliku aluse loomist ei ole otstarbekas IT-arendustega edasi liikuda. Eelnõu menetluse edenemine, sealhulgas esimese lugemise läbimine, annab aluse arendustegevustega edasi minna ning registri valmimine on kavandatud mõistliku aja jooksul.

Kadri Kabel täpsustas, et ühtse lemmikloomade registri valmimine on kavandatud järgmise aasta aprilliks, millele järgneb testimisperiood ja võimalike vigade parandamine. Eesmärk on, et register oleks täielikult kasutusvalmis alates 1. juunist 2027.

Maido Ruusmann küsis, kas ühtne lemmikloomade register võiks tulevikus hõlmata ka piiriülest koostööd, tuues näitena Valga ja Valka olukorra, kus ühe linna territoorium jaguneb kahe riigi vahel. Ta tundis huvi, kas ja kuidas võiks Eesti ja Läti registre vahel toimuda andmevahetus või koostöö, et lihtsustada üle piiri liikuvate loomade tuvastamist.

Kadri Kabel vastas, et Euroopa tasandil on olemas registreid ühendav süsteem Europetnet, millega Eesti plaanib oma lemmikloomaregistri liidestada. See võimaldaks tuvastada looma päritolu ka juhul, kui see leitakse teises riigis, näiteks Saksamaal, ning näha, et loom on registreeritud Eesti andmebaasis. Läti ei ole hetkel selle võrgustikuga liitunud, mistõttu otsene andmevahetus ei ole võimalik. Seetõttu tuleb edaspidi eraldi otsida lahendusi, kuidas Eesti ja Läti vahel loomadega seotud infot paremini jagada.

Andrus Seeme küsis, miks on kiibistamiskohustus seatud just valgetuhkrutele ning mitte teistele loomadele, näiteks siilidele või jänestele.

Kadri Kabel selgitas, et loomaliikide valik kiibistamiskohustuse puhul lähtub eelkõige riigipõhistest vajadustest ning Euroopa praktikatest. Näiteks Islandil on kiibistamiskohustus kehtestatud ka küülikutel tulenevalt kohaliku loomapopulatsiooni eripäradest. Eestis on valgetuhkrute kaasamise üheks peamiseks põhjuseks nende kehtiv marutaudivastase vaktsineerimise kohustus, mis on sarnane koerte ja kassidega. Sellest tulenevalt on oluline omada ülevaadet loomade arvust ja vaktsineerimise ulatusest, et tagada riigi marutaudivaba staatus. Kuigi valgetuhkrute populaarsus on ajas vähenenud, on nende arvestus endiselt oluline eelkõige rahvatervise ja järelevalve seisukohalt.

Kadri Kabel selgitas, et kuigi kiibistamiskohustus ja ühtse lemmikloomaregistri loomine on muudatuse peamine ajend, sisaldab eelnõu ka mitmeid täiendavaid, väiksema mõjuga muudatusi (lisa 2). Praegu on lemmikloomade märgistamine ja registreerimine jäetud KOV-i otsustada, mistõttu esineb praktikas märkimisväärseid erinevusi nii nõuetes kui ka andmete kogumises. Ligikaudu 80% KOV-idest on kehtestanud koerte kiibistamise kohustuse, samas kui kasside puhul kehtib see vaid umbes pooltes omavalitsustes. Lisaks ei ole registritesse esitatavad andmed ühtsed ega alati täielikud. Ühtse registri loomise eesmärk on parandada andmete kvaliteeti ja kättesaadavust ning vähendada olukordi, kus loomade kohta vajalik info ei jõua registritesse või ei ole kontrollitav. Muudatus aitab tugevdada loomapidajate vastutust, eriti kasside puhul, kelle puhul probleem hulkuvate loomadega on suurem. Lisaks käsitles ta varjupaikade ja KOV-ide koormust. Umbes 50–60% varjupaika jõudnud koertest leiab tee tagasi oma omaniku juurde, samas kui kasside puhul jääb see näitaja ligikaudu 10% juurde või alla selle. Suur osa varjupaika sattuvatest koertest ja kassidest on tegelikult kellegi lemmikloomad, kuid ei jõua enam omaniku juurde tagasi. Selline olukord toob kaasa märkimisväärse koormuse nii varjupaikadele kui ka KOV-idele, kuna hulkuvaid loomi tuleb vähemalt kaks nädalat ülal pidada. Kulud algavad kasside puhul ligikaudu 100 eurost kahe nädala eest ning võivad koerte puhul ulatuda kuni 400 euron, millele lisanduvad muud kulud nagu transport ja tööjõud, mistõttu kavandatakse muudatused aitavad seda koormust vähendada. Arvestades, et varjupaigad tegutsevad suures osas avaliku raha ja annetuste toel, on oluline rõhutada loomapidajate õiguste kaitset, sealhulgas õigust oma loom tagasi saada. Ebaseaduslik lemmikloomakaubandus on laiem Euroopa-ülene probleem ning kavandatakse

muudatused aitavad kaasa nii nende riskide vähendamisele kui ka õiguskeskkonna korrastamisele.

Urmes Kruuse küsis, kas omaniku juurde tagasi mittejõudmine puudutab peamiselt koeri.

Kadri Kabel kinnitas seda ja lisas, et eelkõige on tegu tõutunnustega koertega.

Urmes Kruuse küsis, kas esineb nn „suvekasside“ probleemi.

Kadri Kabel vastas, et selline nähtus on olemas. Sügisperioodil esineb sagedamini juhtumeid, kus suvilates peetud kassid hüljatakse. Kassipojad võetakse sageli ajutiselt, kuid linna naastes ei soovita looma enam kaasa võtta, mille tulemusena tekivad hulkuvate kasside kolooniad, millega peavad tegelema KOV-id.

Andrus Seeme küsis, kas hulkuvate loomade hoidmiseks ette nähtud kahe nädala pikkune periood on põhjendatud. Ta leidis, et see võib olla liialt pikk, kuna loomaomanik alustab tavaliselt oma looma otsimist kohe.

Kadri Kabel selgitas, et kahe nädala pikkune tähtaeg on praegu vajalik, arvestades praeguse süsteemi killustatust. Kuna loomad võivad ületada omavalitsusüksuste piire ning registrid ei ole seni olnud ühtsed, võib looma leidmine olla omaniku jaoks keeruline, mistõttu peab tähtaeg olema piisavalt pikk. Kehtiv regulatsioon tuleneb loomakaitseseadusest ning näeb ette vähemalt kahe nädala pikkuse perioodi. Tulevikus on võimalik seda tähtaega lühendada, kui kiibistamine ja registreerimine muutuvad laialdasemaks ning loomade tagasijõudmine omanike juurde kiireneb.

Urmes Kruuse lausus, et ebaseadusliku lemmikloomakaubanduse kontekstis võib eeldada, et sellise tegevusega tegelevad isikud ei pruugi kiibistamiskohustust järgida.

Kadri Kabel selgitas, et ebaseadusliku lemmikloomakaubanduse puhul ei pruugi kõik rikkumised olla tahtlikud, kuid ebaseaduslike aretajate puhul ei ole tõenäoline, et nad hakkaksid edaspidi nõudeid täitma. Kavandatav süsteem on üles ehitatud selliselt, et tulevikus ei peaks olema võimalik omandada looma, kes ei ole juba eelnevalt kiibistatud ja registreeritud. Juhul kui keegi pakub müügiks kiibistamata ja registreerimata looma, peaks see olema selge ohumärk, mis viitab võimalikele rikkumistele.

Kadri Kabel selgitas, et ebaseadusliku lemmikloomakaubandusega kaasneb ka oluline marutaudirisk, eriti juhtudel, kus kasutatakse võltsitud dokumente. Loomataudide ennetamine ja piiramine on seetõttu kriitilise tähtsusega ning seotud ka loomade heaolu parandamisega.

Kadri Kaugerand tõi näitena hiljutise juhtumi, kus 2025. aasta detsembris tuvastati Itaalias Marokost ebaseadusliku kaubanduse kaudu toodud koeral marutaud.

Kadri Kabel lisas, et sarnane juhtum leidis aset ka 2026. aasta jaanuaris, kui Saksamaale toodi Venemaalt kutsikas, kellel avastati samuti marutaud.

Kadri Kabel selgitas, et loomade heaolu paraneb eelkõige siis, kui loom saab kiiresti tagasi oma tavapärasesse keskkonda, kuna võõras keskkond tekitab stressi, mis omakorda mõjutab negatiivselt looma tervist. Ta tutvustas kavandatavat varjupaiga moodulit, mille eesmärk on reguleerida varjupaika jõudnud loomade käsitlemist esimesel kahel nädalal. Selle perioodi jooksul peab varjupaigapidaja kandma looma kohta andmed registrisse ning selle aja jooksul on võimalik loom tagastada omanikule. Kahe nädala jooksul on lubatud üksnes hädavajalikud toimingud, nagu esmased tervisetolingud (vaktsineerimine või parasiiditõrje), kuid muid otsuseid looma suhtes teha ei tohi, kuna omandiõigus püsib endiselt omanikul. Varjupaiga mooduli eesmärk on tagada kehtiva kahe nädala nõude järgimine praktikas, kuna praegu ei pruugi kõik organisatsioonid sellest kinni pidada. Mooduli kasutuselevõtt aitaks seeläbi paremini kaitsta loomaomanike õigusi ja suurendada süsteemi läbipaistvust.

Andrus Seeme küsis, kas on võimalik kehtestada loomapidamise keeld isikule, kes on korduvalt loomade suhtes halvasti käitunud.

Kadri Kabel vastas, et loomapidamise õigust on võimalik ära võtta üksnes kohtuotsusega ning vastava taotluse esitab Politsei- ja Piirivalveamet. Keeld võib olla nii loomaliigipõhine kui ka hõlmata kõiki loomi ning selle kestus sõltub konkreetse juhtumi asjaoludest ja määratud karistuse liigist. Kavandatava registri puhul on ette nähtud täiendav

kontrollimehhanism, mille kohaselt juhul, kui isikult on kohtuotsusega loomapidamise õigus ära võetud ja see kajastub karistusregistris, ei ole võimalik tema nimele lemmiklooma registreerida.

Kadri Kabel märkis, et lisaks koertele, kassidele ja valgetuhkrutele on võimalik vabatahtlikkuse alusel kanda lemmikloomaregistrisse ka teisi loomaliike. Registri alla ei kuulu põllumajandusloomad, kuid praktikas on sinna juba registreeritud ka näiteks alpakasid ja minisigu, mis tegelikult lemmikloomaks ei kvalifitseeru. Eelnõu kohaselt on kavandatud riigilõiv ligikaudu 12 eurot, millele lisanduvad kiibi maksumus ning veterinaararsti visiidi tasu. Riigilõivu tasumisest on vabastatud riigiasutused teenistuskoele registreerimisel ning varjupaigad oma loomade registreerimisel. Praktikas on kiibistamise maksumus umbes 15–20 eurot ning registreerimine 15–25 eurot, samas kui veterinaararsti visiidi tasu algab ligikaudu 20 eurost, sõltudes teenusepakkujust.

Urmas Kruuse küsis täpsustuseks, kas kavandatav 12-eurone riigilõiv tähendab võrreldes senise praktikaga soodsamat lahendust.

Kadri Kabel selgitas, et kavandatav 12-eurone riigilõiv võib teatud juhtudel olla varasemast soodsam. Samas märkis ta, et kui arvestada kogu kulupaketti, sealhulgas kiibistamist, registreerimist ja veterinaararsti visiiti, kujuneb kogukulu realistlikult umbes 80 euro ringi.

Maido Ruusmann küsis, milline on ühtse lemmikloomaregistri mõju KOV-idele rahalises mõttes ning kes hakkab registri ülalpidamist keskselt rahastama. Ta tundis huvi, kas registri kasutuselevõtt toob omavalitsustele kaasa täiendavaid kulusid või mitte.

Kadri Kabel sõnas, et ühtse lemmikloomaregistri rahastamine on kavandatud riigilõivu kaudu, mille eesmärk on tagada registri ülalpidamine ning arendamine Põllumajanduse Registrite ja Informatsiooni Ameti (PRIA) poolt. 12-eurone riigilõiv katab hinnanguliselt umbes 209 000 euro suuruse aastase kulu. Registri ülalpidamise rahastamine jääb loomapidajate kanda ega lange KOV-ide õlule. Kuna osa seniseid ülesandeid viiakse riigi tasandile, võib muudatus avaldada KOV-idele pigem positiivset mõju ning vähendada nende kulusid.

Kadri Kabel lausus, et loomapidaja kohustuseks on korraldada looma märgistamine mikrokiibiga ning esitada nii enda kui ka looma andmed registripidajale. Mikrokiipi võib paigaldada üksnes veterinaararst ning tulenevalt selle toiminguga seotusest veterinaarse menetlusega on veterinaararst ka ainus isik, kes peab mikrokiibi andmed registrisse esitama.

Urmas Kruuse küsis, kust pärineb mikrokiip ning kas see tuleb kohustuslikult veterinaararsti kaudu või võib loomapidaja tulla oma mikrokiibiga ja paluda see paigaldada. Ta väljendas muret võimaliku hinnatõusu või turumoonutuste pärast, tuues esile riski, et kohustusliku nõudluse tingimustes võivad teenusepakkujad hindu tõsta. Samuti tõstatas ta küsimuse, kuidas vältida olukorda, kus turul kujuneb välja kartellikäitumine ning sellega kaasnevad negatiivsed majanduslikud mõjud.

Kadri Kabel vastas, et mikrokiibid paigaldatakse üksnes veterinaararsti kaudu ning neid ei saa loomapidaja ise vabalt turult hankida ja paigaldada.

Kadri Kaugerand lisas, et kasutusele võetakse riikliku koodiga mikrokiibid, mille puhul on tagatud nende päritolu ja liikumise jälgitavus. Kiibid jõuavad kasutusse veterinaarhulгимүүjate kaudu ning peavad olema heaks kiidetud PTA poolt, tulenevalt Euroopa Liidu nõuetest. Süsteem võimaldab edaspidi täpselt jälgida, milliste numbrivahemikega kiibid on millistele veterinaararstidele väljastatud, ning see aitab ennetada ebaseaduslikku tegevust. Samuti välistab see olukorra, kus kiibid liiguvad kontrollimatult ning loomad registreeritakse ilma nõuetekohase kiibi paigalduseta. Mikrokiibi paigaldamine on veterinaarne toiming, mida tohib teha ainult veterinaararst, kuna vale paigaldus võib kujutada ohtu looma tervisele. Andmete ristkontrolli võimaldamiseks tehakse koostööd hulгимүүjatega, et tagada kiipide kasutamise läbipaistvus ja kontrollitavus.

Andrus Seeme küsis, kas kavandatava regulatsiooni puhul võib tekkida riigil kohustus korraldada mikrokiipide hankimiseks riigihange.

Kadri Kabel selgitas, et riigil ei teki kohustust mikrokiipide hankimiseks, kuna mikrokiipide

paigaldamine kuulub veterinaararsti tööülesannete hulka. Oluline probleem on olnud ka see, et kasutusel on olnud nõuetele mittevastavad mikrokiibid, mis ei ole PTA poolt heaks kiidetud ega pruugi toimida korrektselt. See võib kaasa tuua lisakulu loomapidajale, mistõttu on oluline tagada, et kasutatavad kiibid vastaksid kehtivatele nõuetele.

Kadri Kabel selgitas, et eelnõuga nähakse ette üleminekuperiood, mille jooksul ei pea olemasolevad loomapidajad oma loomi kohe kiibistama ja registreerima. Alates seaduse jõustumisest ehk 1. jaanuarist 2027 on kavandatud kaheaastane üleminekuperiood, mis võimaldab siduda kiibistamise kohustuse näiteks marutaudivastase vaktsineerimisega ning teha mõlemad toimingud korraga, vähendades seeläbi loomapidaja kulutusi. Andmete esitamise ja muudatustest teavitamise tähtajad viiakse kooskõlla Euroopa Liidu õigusega, nähes ette lühikesed, selged tähtajad. Samuti kantakse olemasolevates KOV-ide ja Eesti Loomaaregistri Koja registrites olevad andmed üle uude registrisse, ilma et loomapidajatele sellega lisakulusid kaasneks. Muudatuste mõju loomapidajatele võib mõningal määral tähendada kulude kasvu, kuid see sõltub piirkonnast ning teenuste kättesaadavusest. Maapiirkondades võib veterinaararstiteenuse kättesaadavus olla piiratum, mistõttu on kavandatud ka täiendavad meetmed, sealhulgas teavituskampaaniad. Kuigi andmete töötlemine muutub üleriigilise kohustuse tõttu laiemaks, ei ole tegemist sisuliselt uue andmekogumisega, vaid olemasolevate andmete ühtlustamisega. Varjupaikadele kehtestatav tegevusloa nõue on aluseks ka registrile ligipääsu andmisel ning süsteem võimaldab jälgida, kes ja mis eesmärgil andmeid kasutab, suurendades sel viisil läbipaistvust.

Urmas Kruuse toonitas, et kõige olulisem on tagada, et andmed ei liiguks kontrollimatult ega „rändaks“ erinevate süsteemide vahel.

Kadri Kabel vastas, et riiklikus registris on andmed turvalisemalt hallatud.

Kadri Kabel ütles, et lisaks peamistele muudatustele sisaldab eelnõu ka mitmeid väiksema mõjuga muudatusi. Nende eesmärk on tagada kooskõla Euroopa Liidu õigusega, täita rahvusvahelisi kohustusi ning lihtsustada olemasolevaid protsesse, luues paremad eeldused andmepõhiste otsuste tegemiseks. Lemmikloomade mikrokiipide heakskiitmise kord muudetakse sarnaseks põllumajandusloomadele kehtiva süsteemiga, kus PTA kinnitab kiibid ning turustajatele kehtestatakse aruandluskohustus PTA ja PRIA ees. Samuti käsitles ta Euroopa Liidu õigusest tulenevate erandite võimaldamist teatud loomade pidamisel. See puudutab eelkõige Tallinna Loomaaeda, kus erinevate loomaliikide puhul (nt hobuslased ja veised) ei ole otstarbekas rakendada põllumajandusloomadele kehtivaid märgistamisnõudeid, kuna loomaaedadel on juba oma jälgitavuse süsteemid. Kuigi selliseid erandeid on võimalik seaduses ette näha, on nende praktiline kasutus Eestis seni olnud piiratud ning need puudutavad vaid üksikuid juhtumeid.

Urmas Kruuse uuris, kas varjupaikade ligipääs registrile on piiratud üksnes konkreetse loomaomaniku tuvastamisega ning kas neil puudub võimalus vaadata teiste isikute andmeid.

Kadri Kabel selgitas, et varjupaikade ligipääs registrile on piiratud ning otsinguid saab teha eelkõige mikrokiibi numbri alusel. See on varjupaikade jaoks peamine ja vajalik funktsioon looma omaniku tuvastamiseks. Teatud asutused nagu KOV-id, PTA, Politsei- ja Piirivalveamet ning Maksu- ja Tolliamet on väljendanud huvi laiemate otsinguvõimaluste vastu, kuid registri keskne loogika on siiski see, et loom tuvastatakse kiibinumbril alusel.

Urmas Kruuse küsis, kas KOV-il oleks võimalik registris teha otsinguid aadressi alusel, et kontrollida, kas konkreetsel aadressil on loom registreeritud või mitte.

Kadri Kabel lausus, et KOV-ide huvi aadressipõhise info vastu tuleneb eelkõige vajadusest hinnata võimalikke riske, näiteks koerte olemasolu ja nende võimalikku ohtlikkust enne objekti külastamist.

Urmas Kruuse väljendas muret, et selline ligipääs võib olla liialt avar ning võimaldada andmete põhjendamatu vaatamist. Ta märkis, et info loomade olemasolu kohta peaks jõudma ametnikuni pigem muul viisil ega peaks eeldama laiapõhjalist otsinguvõimalust registris.

Maido Ruusmann küsis, kas registrist on võimalik teha otsinguid ka isiku nime alusel, et näha, millised loomad kellelegi kuuluvad. Ta tundis huvi, kas sellised päringud kajastuvad

andmejälgijas ning kas iga andmete vaatamine jääb süsteemis jälgitavaks.

Kadri Kabel vastas, et isiku nime alusel ei ole registrist võimalik lemmikloomade olemasolu otsida.

Urmes Kruuse kordas, et andmete kasutamise võimalused peavad olema selgelt piiritletud ning põhjendatud. Pelgalt mugavuse kaalutlusel ei tohiks registrisse ligipääsu laiendada ning infot loomade olemasolu kohta tuleks vajadusel koguda muul viisil, näiteks otsesuhtluse kaudu.

Kadri Kabel selgitas, et ligipääs registrile on piiratud ning tavakasutajad ei saa sinna andmeid vaatama minna. Ligipääs on antud üksnes pädevatele asutustele, nagu KOV-id, riigiasutused ja varjupaigad. KOV-ide puhul on juurdepääs seotud konkreetse ametniku tööülesannete täitmisega. Registri kasutamine on jälgitav, kuna kehtib andmejälgimise kohustus, mis võimaldab tuvastada, kes, millal ja mis eesmärgil andmeid vaatas. Tegemist on teemaga, mida arutatakse praegu koos PRIA-ga ärianalüüsi raames. See on küsimus, mis tuleb kindlasti edasises arenduses täiendavalt läbi töötada.

Kadri Kabel tõi esile, et eelnõu sisaldab ka veterinaararstide registriga seotud muudatust, mille kohaselt täpsustatakse töökoha andmeid. Edaspidi kajastatakse avalikus vaates täpsemalt, millises maakonnas või kohaliku omavalitsuse üksuses veterinaararst tegutseb. See muudatus on oluline, et saada parem ülevaade tegevvetrinaararstide arvust ja nende piirkondlikust jaotusest, mis omakorda võimaldab teha täpsemaid poliitikaotsuseid, sealhulgas hinnata veterinaararstide koolitus- ja järelkasvuvajadust.

Urmes Kruuse küsis, kas veterinaararstid kantakse registrisse automaatselt või eeldab see eelnevat tegevust nende endi poolt. Ta tõstas ka küsimuse, kas registris kajastuvad üksnes tegevusloaga veterinaararstid ning kas need, kes omavad küll vastavat haridust, kuid hetkel erialal ei tööta, jäävad registrist välja.

Kadri Kaugerand selgitas, et veterinaararstidel on kohustus hoida oma andmed registris ajakohasena. Registris on üle 900 loomaarsti ning veterinaararstina tegutsemiseks on vajalik kehtiv tegevusluba.

Kadri Kabel lisas, et täpne ülevaade tegevvetrinaararstide arvust puudub, kuna ei ole selge, kui paljud kutsetegevusloaga isikud tegelikult aktiivselt veterinaararstina töötavad.

Kadri Kabel märkis, et loomataudidest teavitamise ja tõrje muudatused on seotud rahvusvaheliste kohustuste täitmisega, sealhulgas vajadusega teavitada ka nendest taudidest, mis ei tulene otseselt Euroopa Liidu õigusest, kuid on Maailma Loomatervise Organisatsiooni nimekirjades. Vastav teavitamiskohustus laieneb lisaks veterinaararstidele ka laboritele ning PTA saab vajaduse korral kehtestada loomataudide leviku tõkestamiseks liikumis- ja väljaveopiiranguid. Kaotatakse PRIA-le paber kandjal andmete esitamine ning minnakse üle täielikult elektroonilisele süsteemile, kuna paber kandjal esitatakse alla 1% andmetest ning see tekitab ebaproportsionaalselt suurt halduskoormust ja kulu. Andmete esitamise tähtaega muudetakse, viies see vastavusse Euroopa Liidu õigusega.

Urmes Kruuse kommenteeris andmete esitamise tähtaja muutmise osas, et probleem ei seisne niivõrd riigisisises korralduses, vaid vajaduses olla kooskõlas Euroopa Liidu regulatsioonidega. Tegemist on tavapärase olukorraga, kus tuleb arvestada Euroopa tasandi põhimõtetega ning vastavad muudatused on sellest tulenevalt vajalikud.

Kadri Kabel tõi välja, et täpsustatakse ka referentlaborite tegutsemise aluseid. Tegemist on tsiviililepingu alusel toimivate laboritega. Edaspidi ei tegutse need enam ministri tellimuse alusel, vaid lepingutingimuste ning Euroopa Liidu õigusest tulenevate kohustuste alusel. Muudatus on pigem tehniline ning selle eesmärk on süsteemi lihtsustamine, sisulisi muudatusi regulatsioonis see kaasa ei too.

Urmes Kruuse palus täiendavat infot referentlaborite kohta ning küsis, kas Eestis on neid vaid üks.

Kadri Kaugerand vastas, et praktikas on tegemist ühe asutusega, milleks on Riigi Laboriuuringute ja Riskihindamise Keskus (LABRIS).

Kadri Kabel lisas, et referentlaborite puhul ei ole otstarbekas neid seaduses nimeliselt fikseerida, kuna vastavad lepingud ja koostööpartnerid võivad ajas muutuda. Kuigi Eestis on praegu peamine referentlabor LABRIS, kasutatakse vajadusel ka välispartnereid, näiteks Belgiast, mistõttu peab regulatsioon jääma paindlikuks.

Kadri Kabel tutvustas eelnõus käsitletud muudatuste jõustumise ajakava. Seadus tervikuna on kavandatud jõustuma 1. jaanuaril 2027, samas kui lemmikloomaregistriga seotud muudatused rakenduksid alates 1. juunist 2027. Samal ajal jõustuvad ka muud registriga seotud muudatused, sealhulgas PRIA-le andmete esitamise tähtajad, tulenevalt põllumajandusloomade registri ümberkujundamisest ühtseks loomade registriks. Samuti kehtestatakse kaheaastane üleminekuperiood olemasolevatele koera-, kassi- ja valgetuhkrupidajatele. Muudatuste rakendamiseks tuleb muuta ligikaudu 32–33 määrust, millest osa puudutab registri nimetuse muutmist ning lisaks kehtestatakse uus ministri määrus, mis täpsustab kiibistamise tähtaegu ja nõudeid.

Maido Ruusmann palus eelnõu puhul välja tuua, milline on kavandatavate muudatuste tegelik mõju loomapidajatele, eelkõige kulude osas, ning rõhutas vajadust neid mõjusid selgelt ja ennetavalt selgitada. Kohustusliku nõude kehtestamine võib mõjutada nii mikrokiipide hinda kui ka teenuse kättesaadavust, eriti maapiirkondades, kus veterinaararstide arv on piiratud. Oluline on läbi käia konkreetset aspektid, mis võivad praktikas muutuda, et vältida ebakindlust ja võimalikke negatiivseid mõjusid, sealhulgas hinnatõusu või regionaalsete erinevuste süvenemist.

Urmas Kruuse sõnas, et eeldus on toimiv turg, kus mikrokiipide osas ei kujune välja piiratud valik ega monopol. Ta väljendas muret, et kohustusliku nõudluse tekkimisel võib turul tekkida hinnatõus või koondumine väheste pakkujate kätte. Kuigi mikrokiipidele kehtivad teatud standardid, peaks turul olema piisav konkurents ja valikuvõimalus. Samuti tõstatas ta küsimuse, kuidas kujunevad veterinaararstide ja tarnijate vahelised suhted ning kas need võivad mõjutada teenuse hinda või kättesaadavust.

Kadri Kaugerand selgitas, et mikrokiipide osas ei ole tegemist piiratud turuga, kuna on mitu erinevat pakkujat ning PTA määrab üksnes standardid, millele kiibid peavad vastama. Turul tegutsevad juba praegu mitmed ettevõtted, kes kiipe müüvad, ning kavandatav regulatsioon ei piira nende tegevust ega vähenda valikuvõimalusi. Muudatuse eesmärk on eelkõige tagada mikrokiipide kvaliteet ja töökindlus, vältides olukordi, kus nõuetele mittevastavad kiibid ei toimi ning loomapidaja peab tegema lisakulutusi.

Urmas Kruuse tegi ettepaneku teha menetlusotsused.

Muudatusettepanekute esitamise tähtaeg on 10 tööpäeva tulenevalt Riigikogu kodu- ja töökorrasest.

Otsustati:

4.1. Teha ettepanek võtta eelnõu täiskogu päevakorda 16.09.2026 (konsensus: Urmas Kruuse, Maido Ruusmann, Andrus Seeme, Toomas Uibo).

4.2. Määrata juhtivkomisjoni esindajaks maaelukomisjoni esimees Urmas Kruuse (konsensus: Urmas Kruuse, Maido Ruusmann, Andrus Seeme, Toomas Uibo).

5. Info ja muud küsimused

Infot ja muid küsimusi ei olnud.

(allkirjastatud digitaalselt)
Urmas Kruuse
juhataja

(allkirjastatud digitaalselt)
Markus Veia
protokollija